

Ekonomisk statistik och analys/
Näringsverksamhet och priser
Marcus Lundgren

Möte i användarrådet för ekonomisk statistik 6 maj 2022

Närvarande:

Lena Sellgren, Business Sweden, ordförande
Mats Kinnwall, Teknikföretagen
Jyry Hokkanen, Riksbanken
Erik Spector, Konjunkturinstitutet
Pär Hansson, Tillväxtanalys
Olav Solhusløkk (ersatte Anna Strand), Finansdepartementet
Tomas Lööv, Näringslivets regelnämnd
Johan Löf, Handelsbanken
Ann-Sofie Öberg, Ekonomistyrningsverket
Ida Björk, Riksdagens utredningstjänst
Pernilla Johansson, Swedbank

Från SCB:

Elisabeth Hopkins, ESA/LEDN
Per Andreasson, ESA/NUP/LEDN
Marcus Lundgren, sekreterare, ESA/NUP/NS
Anders Renstrand, D/REG/FR
Jonas Valdringer, ESA/SM/SAM
Folke Carlsson, ML/MA/LEDN

Frånvarande:

Torbjörn Isaksson, Nordea
Henrik Larsson, Finansinspektionen
Pär Österholm, Örebro universitet

1 **Mötet öppnas**

Mötet öppnades.

2 **Godkännande av dagordning**

Dagordningen godkändes.

3 **Mötesanteckningar från föregående möte**

Inga synpunkter på föregående mötesanteckningar.

4 Information från SCB och rådets medlemmar

Mats Kinnwall (Teknikföretagen) nämnde att en ny prognos kommer nästa vecka. Man ser flaskhalsar i Kina med stängda hamnar på grund av pandemin. Det finns ett stort behov av halvledare inom industrin och bristerna kommer inte att lösa sig på flera år.

Jyry Hokkanen (Riksbanken) berättade att det på statistikområdet finns en undersökning om utländska innehav och skulder som riktar sig till finansiella institut. Undersökningen ska tas över från SCB som gör den idag. Riksbanken kommer att konstruera system för detta med egna medarbetare.

Inom Europa håller man på med integrerad statistik om den finansiella sektorn. Finansiella institut klagar på att de behöver rapportera samma uppgift flera gånger. Detta gäller både inom statistik och inom tillsyn. Visionen är att uppgifter endast ska behöva rapporteras en gång. Arbetet inleds med en översyn av statistikrapporteringen.

Erik Spector (Konjunkturinstitutet) nämnde att de är mellan prognosperioder just nu och brottas med samma frågor som alla andra. Den senaste prognosen kom i slutet av mars. Det ser nu sämre ut sett till inflationen och BNP. Man kommer att behöva ta hänsyn till ett större flyktingmottagande.

Pär Hansson (Tillväxtanalys) berättade att de har två stora regeringsuppdrag som pågår. Ett tittar på effekterna av kriget i Ukraina, bland annat genom att titta på energianvändningen på företagsnivå. Detta uppdrag rapporteras direkt till näringsdepartementet. Det andra uppdraget handlar om utvärdering av coronastöd. Rapporter om coronastöd publiceras löpande.

Olav Solhusløkk (Finansdepartementet) informerade om att arbetet med nästa prognos, som ska vara klar i mitten av juni, påbörjas nästa vecka. Man tittar bland annat på effekterna av kriget i Ukraina och räntehöjningar.

Tomas Lööv (Näringslivets regelnämnd) berättade att det pågår en konsultation om arbetsmarknadsstatistik på Eurostatnivå. Sverige kommer inte att behöva rapportera mer statistik som en följd av detta. En översyn av förordningen om den officiella statistiken pågår också.

Johan Löf (Handelsbanken) berättade att de har gjort en snabb ny scenariobaserad makroprognos efter Rysslands invasion av Ukraina. Den 18 maj kommer en ny makroprognos. I slutet av mars släpptes en fastighetsrapport. Det finns en oro för hur hushållen ska klara av räntehöjningar i samband med höga energipriser och inflation.

Ann-Sofie Öberg (Ekonomistyrningsverket) nämnde att de arbetar med prognoser. Den senaste släpptes den 25 mars och nästa kommer i juni. Man gör känslighetsberäkningar för olika ränte- och inflationssiffror.

Ida Björk (Riksdagens utredningstjänst) nämnde att det är mycket valfrågor och kopplat till kriget i Ukraina.

Pernilla Johansson (Swedbank) informerade om att senaste konjunkturprognosen släpptes i april och att nästa kommer i augusti. Swedbank samlar in och publicerar kortdata varje vecka från Swedbank Pays kortterminaler. Arbete pågår med att hantera förändringar i kunddatabasen så att tolkningen av statistiken inte blir missvisande. Den höga inflationen gör det också svårare att tolka då data inte fastprisberäknas.

Lena Sellgren (Business Sweden) nämnde att exportchefsindex publiceras på torsdag den 12 maj. SCB kommer att ta in detta i kommande nummer av SVEK (Sveriges ekonomi – statistiskt perspektiv) som publiceras samma dag. I juni görs en interrimsuppdatering av Globala ekonomiska utsikter som publiceras två gånger per år (mars och september).

Elisabeth Hopkins & Per Andreasson (SCB) berättade att SCB har tagit fram ett budgetunderlag för åren 2023–2025. SCB lyfter fram utmaningar och utvecklingsbehov inom viktiga data- och digitaliseringsområden där det kommer krävas substantiella investeringar i närtid för att få kraftfulla långsiktiga effekter. Det är investeringar som kommer att leda till framtida kvalitetshöjningar och kostnadsbesparingar samt minskad uppgiftslämnarbörda.

Det är fyra utvecklingsområden som lyfts fram i budgetunderlaget:

- Säkrad datatillgång – en plattform för datainsamling och datahantering för att kunna öka användningen av register och andra datakällor och minska direktinsamlingen.
- Bearbeta och analysera – stöd för att kunna göra data till statistik med användning av maskininlärning och AI samt revidering av SNI.
- Tillgängliggöra – för att göra företagsregistret till öppen data.
- Samordningen av systemet för den officiella statistiken – vi vill ta ett större ansvar för kvaliteten i hela systemet.

Det finns också ett antal krav på befintlig statistik. Bland annat utrikeshandel med varor och utrikeshandel med tjänster samt undersökningen om skörderester som är viktig för miljöstatistiken och nu är modellbaserad med data från en undersökning från 2012.

Två författningsförslag för att säkra datatillgången är att införa arbetade timmar som en ny variabel i AGI (Arbetsgivaruppgifter på individnivå) samt tvingande krav på inlämning av digitala årsredovisningar för aktiebolag.

På SCB pågår det nu ett arbete med att införa en ny granskningsprocess. Bakgrunden till detta är att det finns fortsatt ökade krav på statistik med hög kvalitet som belyser nya områden och som måste mötas med löpande omprioriteringar och en ökad effektivitet i statistikproduktionen. SCB ska ta till vara på digitaliseringens möjligheter. Krav på effektivisering och digitalisering måste lösas med befintliga medel. Mycket medel läggs på manuell granskning. SCB har haft projekt för att effektivisera granskningen i vissa produkter.

Den nya granskningsprocessen har fokus på:

- Kvalitetskrav i relation till statistikens ändamål
- Uppgiftslämnarkontroller och automatändring
- Makrogranskning och vid behov selektiv granskning

- På sikt ersätta kvarvarande manuell granskning med AI/ML lösning

Implementering genomförs under 2022–2023 och produkterna är grupperade i tre etapper, där produkter i etapp ett omfattar cirka 75 % av den manuella granskningen. Implementeringen drivs i ”linjen” men stöds av en gemensam implementeringsgrupp. Parallellt med implementeringsarbetet pågår arbete med att i möjligaste mån ersätta direktinsamling med administrativa data.

Det har upptäckts fel i Innovationsundersökningens rapport avseende år 2018. Felsökning pågår och publiceringen av rapporten avseende 2020 är uppskjuten till 1 juni. Publiceringen av preliminära Räkenskapsammadrags för kommuner och landsting är uppskjuten. Det finns viss risk även för uppskjuten definitiv publicering 31 augusti. Publiceringen av Detaljhandelsindex den 28 mars försenades med en dag.

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

Finns det stöd i lagen om den officiella statistiken att samla in register?

SCB: Det som används för att göra officiell statistik har vi stöd för att samla in.

Riksbanken: De kommande förändringarna i utrikeshandeln med tjänster handlar om ytterligare nedbrytningar.

Ett önskemål från användarrådet är att få mer information om utrikeshandeln med tjänster på ett kommande möte.

Det är viktigt att jämföra olika statistik som bör hänga ihop för att avgöra rimligheten i siffrorna.

Hur ser det ut med kompetensfrågan kopplat till förändringarna i granskningen?

SCB: HR-avdelningen är inkopplad i arbetet och kollar på kompetensutveckling.

Ett önskemål är att få löpande avrapportering på kommande användarrådsmöten om arbetet med översyn av granskningen.

Det är bra att SCB numera ofta har en namngiven person som bidrar med citat till statistiknyheter.

Det kan bli en konflikt mellan behov att snabba upp statistiken och att ersätta mikrogranskning med makroanalyser då makrobilden oftast syns sent i processen.

5 Statusuppdatering revision av NACE/SNI

För information (Anders Renstrand)

Arbetet med att ta fram ett förslag för en ny version av den europeiska nomenklaturen NACE är klart och ett beslut på europeisk nivå väntas fattas om två veckor. På SCB har man precis påbörjat arbetet med den nationella femte siffran, som bildar den svenska versionen SNI.

På avdelningsnivån av NACE (bokstavs-nivån) har det tillkommit en ny avdelning då J (information and communication) delas i två. Efterföljande avdelningar förskjuts därmed ett steg (K blir L osv.).

Generellt kan sägas att det blir mer detaljerat på 4-siffrnivå, men oftast har vi redan den nivån på 5-siffrnivå idag. Det blir en del arbete med förändrade sifferserier, men vi kan behålla våra SNI-koder om vi väljer att göra det.

Handel kommer inte längre att vara uppdelad på försäljningskanal (fysisk butik, ej butik eller internethandel). Huvudgruppen 45 (*Handel samt reparation av motorfordon och motorcyklar*) bryts upp i partihandel (46), detaljhandel (47) samt service med motorfordon (95).

När det gäller Förmedling av tjänster kommer det att skapas ytterligare grupper (3-siffrnivå) inom ett antal utvalda avdelningar vilket då kommer att leda till ett antal nya klasser på SNI-nivå.

I flera avdelningar sker enbart smärre förändringar eller inga alls (A, B, L, M, N, P, Q, U, V).

Uppskattningsvis kommer det att vara cirka 250–300 tusen arbetsställen som kommer att påverkas på ett sådant sätt att man måste göra ett val vilken SNI-kod som ska gälla.

Den juridiska processen för den nya NACE-versionen som har påbörjats kommer att pågå i 18 månader. För SNI planeras en remissrunda om cirka ett år, både internt på SCB och till externa användare. Implementering i företagsdatabasen ska ske under 2025.

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

Har man tittat specifikt på cirkulär ekonomi och miljöräkenskaper?

SCB: Man har arbetat med den nya versionen i tre år. 1500 förslag på ändringar har lämnats in, bland annat om detta. Alla förslag har gått igenom men det är inte alltid så att NACE är rätt klassifikation för att visa vissa saker i statistiken. Vi har dock möjlighet att göra saker på nationell nivå som inte finns i NACE om vi ser en nytta med det.

Hur påverkar den femte siffran sekretessen i statistiken?

SCB: Mer detaljeringsgrad ger färre företag per grupp och större risk för sekretessproblem.

Hur påverkar profileringsfrågan?

SCB: Mycket inom profileringen handlar om att bygga upp nya arbetssätt och en ny syn på statistiska enheter och detta påverkas inte. De nya statistiska enheterna kommer att påverkas av en ny SNI-version på samma sätt som de gamla.

6 Ämnesdesignbordet för den ekonomiska statistiken: genomförda och planerade arbeten

För diskussion (Jonas Valdringer)

I översynen har fokus varit på konjunkturindikatorer och expertanvändare. Man har gått igenom rapporter, haft dialoger med användare och skickat ut en enkät till användare. Resultatet har sammanställts och analyserats och man har inlett en hantering av de behov som har kunnat ses.

Beräkningen av kvartalsutfallen för BNP förstärks genom den nya undersökningen av resultaträkningsuppgifter via *Ekonomisk statistik per kvartal* (ESK). Det förs också en dialog med ESV om skatteunderlaget avseende prognosen och det har utvecklats och implementerats en ny metod för att skatta företagens internt utvecklade programvara. En översyn av säsongrensningen har påbörjats.

Tidsserier har pekats ut som viktiga och en tillräckligt lång och sammanhängande tidsserie behövs både för att utvärdera indikatorernas prognosförmåga och för att värdera nuläget i förhållande till historiska tidpunkter. De interna riktlinjerna har uppdaterats avseende hantering av tidsserier och en intern tidsseriepolicy har tagits fram.

På området analys och kommunikation har man arbetat med ett flertal saker:

- Målgruppsanpassad kommunikation för expertanvändare är under utveckling
- Utveckling av stöd för analys initierad, för en tydligare kommunikation
- Kommentarer till kvartalsutfallen publiceras och planeras utvecklas
- Artiklar på efterfrågade teman har publicerats eller är planerade
- Artikelbank för *Sveriges ekonomi – statistiskt perspektiv* har skapats
- Underlättat användningen av input-output-tabellerna

På området nya datakällor arbetas det med följande:

- Nya datakällor för hushållskonsumtion undersöks
- Insamling maskin-till-maskin möjliggjord för *Ekonomisk statistik per kvartal* (ESK)
- Transaktionsbaserad rapportering (TBR)
- Data över Corona-stöden
- Taxonomi för offentlig sektor under utveckling
- Nya datakällor undersöks för utrikeshandelsstatistiken
- Momsdata prövas för PVI

En annan sak som har efterfrågats är veckovisa indikatorer över aktiviteten i ekonomin. De behövs för att kunna följa utvecklingen under kriser och som stöd till löpande konjunkturbedömningar och bör primärt baseras på data som SCB har samlat in. De skulle kunna vara möjliga att framställa om SCB lyckas säkra data som kan användas för detta, men det finns inga konkreta planer i dagsläget.

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

Vad är det som ska göras i översynen av säsongrensningen inom den ekonomiska statistiken?

SCB: Det handlar bland annat om att vi ska använda likartade metoder där vi

borde göra det. Vi behöver åtminstone kommentera situationer där summakonsistens inte råder.

Vad mer konkret ska göras kring tidsserier?

SCB: Det handlar dels om att medvetandegöra inom SCB hur viktigt det är med tidsserier. Vi ska försöka ha en god framförhållning och kommunicera kommande förändringar i tidsserier och stötta tolkningar med mer information vid förändrade metoder. Olika lösningar kan tänkas användas vid olika situationer.

Är det lönesummor som används som indikator för företagens internt utvecklade programvara och finns det någon möjlighet att stämma av detta mot annan källa?

SCB: Informationen saknas på kvartal men finns på år. Yrkeskodning i AKU kan användas för att skatta trender.

Det är bra att ni har gjort detta arbete i dialog med användarna.

Användarrådet betonar att forskarperspektivet inte får glömmas bort. SCB skriver Sveriges ekonomiska historia och den statistik som tas fram idag kommer det att forskas på under mycket lång tid framöver. När det gäller god kvalitet är behovet detsamma, men detaljeringsgraden kanske väger tyngre för forskarkollektivet än snabb publicering.

7 Förändringar inom utrikeshandeln med varor

För information (Folke Carlsson)

Uppgifter från utrikeshandeln med varor används på makronivå (värde, produkt/SPIN) bland annat av NR, Betalningsbalansen, KI, Finansdepartementet och Riksbanken. Uppgifterna används också på finare nivå för att studera handelsmönster (land, vara, värde) av bland annat Kommerskollegiet, UD, Handelskammare, Eurostat, och statistikbyråer inom EU. Det finns också projekt som använder uppgifterna för att göra en regionalfördelning av exporten och till innovationer.

Idag består statistiken av tre delar:

- Intrastat (inom EU) där SCB samlar in data från företagen. För mindre företag under ett tröskelvärde används momsuppgifter kombinerat med modeller.
- Extrastat (utanför EU) där Tullverket samlar in uppgifterna och för över dem till SCB
- Särskilda varuflyttningar (separat insamling)

Som hjälpinformation finns momsdata, VIES (VAT Information Exchange System) och MDE (Micro Data Exchange, tidigare kallat SIMSTAT).

Målvariablerna är varukoder enligt varuklassificeringen KN8, partnerland (export: bestämmelseland, import: avsändningsland), nettovikt, annan kvantitet än vikt för vissa varor samt statistiskt varuvärde; export värderad som free on board (fob), import värderad som cost, insurance and freight (cif).

För Sverige är drygt hälften av exporten till EU-länder och två tredjedelar av importen från EU-länder. Exporten är för tillfället större än importen totalt sett för Sverige. Kollar man enbart inom EU så gäller dock det omvända.

Intrastat medför en förhållandevis stor uppgiftslämnarböroda. Ett sätt att minska detta är införandet av MDE som innebär att flöden endast mäts åt ett håll (export) och information delas mellan EU-länderna på mikronivå för att ge den fullständiga bilden. Partner-ID och ursprungsland är nya variabler som är en förutsättning för att detta utbyte ska fungera.

Det är antalsmässigt många företag som är importörer men många av dem har små belopp. Bland exportörerna finns det färre företag men många stora företag. För 2021 användes 8 400 unika varukoder för införsel och 7 357 unika varukoder för utförsel. En komplett matris varugrupp * land ger ca 250 000 celler.

Det är ett omfattande regelverk som styr utrikeshandeln med varor, särskilt Intrastat.

En tänkbar metodik för Intrastat framöver kan vara:

1. Momsen sätter volym
2. MDE fördelar vara, land
3. Modell vs Intrastat fördelar resten

Det kommer dock inte att ske några förändringar under 2022 då det fortsatt sker full undersökning av införseln.

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

Vad gör man för att säkerställa att momsen är korrekt?

SCB: Vi har tittat på jämförelser med moms och även andra källor och momsen ser bäst ut.

Det är bra att ni gör de här kontrollerna för att säkerställa kvaliteten i leveranserna via MDE. Bra att momsen används. Ett problem med analys av situationen i Ukraina är att importerna går via andra länder. En förhoppning är att information om ursprungsland kan ge bättre information.

Det är svårt för vissa små företag att ange ursprung om de inte har systemstöd för detta. Hur definierar man ursprung?

SCB: Det ska vara det land där varan är tillverkad men det är inte alltid lätt att avgöra för vissa varor.

Det är viktigt att vi har bra kvalitet på den här statistiken. Vad är statusen på arbetet som har skett kring regional exportstatistik?

SCB: SCB har arbetat tillsammans med Tillväxtverket och UD och en rapport blev klar under första kvartalet.

Det är viktigt att antaganden redovisas när man redovisar regionaliserad export.

Tittar ni något på att månadsvis redovisa statistik i fasta priser?

SCB: Kan inte svara på det på rak arm. (Ingen publicering i fasta priser, däremot görs volymindex: [Ändring volymindex för månad \(scb.se\)](#))

SCB: Den regionala statistiken är experimentell i dagsläget. Det är inte officiell statistik. Statistiken kommer att göras för 2022 men inget beslut har tagits om 2023.

8 Övriga frågor

Pär Österholm professor vid Örebro universitet är ny ledamot i användarrådet men hade förhinder på detta möte.

9 Summering

Det är bra att kontinuerligt få en uppdatering från SCB om vad som är på gång. Det var lagom längd på informationen.

Användarrådet vill gärna ha en uppdatering till hösten av hur det går med arbetet med revisionen av NACE/SNI.

Det var bra att få en uppdatering från ämnesdesignbordet för ekonomisk statistik. Det kan dock vara bra med lite mer tid till diskussionspunkter så att alla frågor hinns med.

Användarrådet vill ha mer information om utrikeshandeln med tjänster framöver.